

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

14

El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana s'ha unit al DESAFIAMENT COL·LECTIU d'aconseguir **1 milió de compromisos pel clima**. Esta campanya impulsada pel MAGRAMA, pretén posar en valor els gestos pel clima de ciutadans, empreses i institucions compromeses amb l'acció enfront del canvi climàtic.

La pròxima Conferència de les Parts de la Convenció Marc de Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, la denominada COP21, se celebrarà a París a finals de 2015. Este desafiament col·lectiu persegueix, amb la suma de moltes accions individuals i col·lectives, mostrar la urgència de reduir les emissions de manera ambiciosa per a evitar els pitjors impactes ecològics, econòmics i socials provocats pel canvi climàtic.

Tu també pots unir-te a este compromís amb senzilles accions quotidianes que sumades a les moltes que ja s'estan arreplegant en esta iniciativa suposaran un suport significatiu a la lluita contra el canvi climàtic. Per a això, accedix a la web que t'indiquem a continuació i subscriu el teu compromís.

Enllaços d'interés

- www.unmillonporelclima.es/
- <http://www.cop21.gouv.fr/es>
- www.citma.gva.es/web/ceacv/1-millon-de-compromisos-por-el-clima

*****

13

Els moviments en transició constitueixen l'esforç col·lectiu de persones que opten per organitzar-se i fer front de forma creativa al pic del petroli i al canvi climàtic, desenrotllant respostes saludables i resilents a estos reptes en els seus pobles, ciutats, barris, etc. Per a estos moviments, com a resposta al declivi de l'era industrial marcat pel pic del petroli, és necessària una transició cap a un model independent dels combustibles fòssils i que, al seu torn, garantisca el benestar i la capacitat de supervivència.

Enllaços d'interés:

- <http://www.reddetransicion.org>
- <http://movimientotransicion.pbworks.com/w/page/21695346/Movimiento%20de%20Iniciativas%20de%20Transici%C3%B3n>

*****

12

Diumenge que ve 29 de març i dins del nostre programa "Diumenges familiars", el CEACV dedicarà la jornada a acostar el canvi climàtic a les famílies que ens acompanyen. Davall el títol "Investiguem el canvi climàtic", al llarg del matí del diumenge realitzarem tallers i activitats amb la finalitat de fer

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

compreensible al públic el fenomen del canvi climàtic i la problemàtica que suposa per a la societat: realitzarem un taller d'experiments per a entendre millor el canvi climàtic i un taller d'extracció de clorofil·la, cuinarem amb el sol i plantarem arbres que ajudaran a compensar les nostres emissions de CO₂. Serà una jornada on xiquets i adults disfrutarem i aprendrem junts que importants són les nostres xicotetes accions quotidianes a l'hora de frenar el canvi climàtic i d'adaptar-nos a les seues conseqüències.

Enllaços d'interés

- <http://www.citma.gva.es/web/ceacv/programas-familiares>

*****

11

Segons un informe de l'Agència Europea del Medi Ambient (AEMA), la contaminació atmosfèrica continua sent la primera causa mediambiental de morts prematures a la Unió Europea, i eleva el nombre anual a 450.000 a la Unió Europea, 27.000 de les quals a Espanya.

Segons este informe de l'AEMA, que arreplega dades des de 2003 a 2012, el 98 % de la població de la Unió Europea viu en llocs que sobrepassen els límits de contaminació de l'aire que marca l'Organització Mundial de la Salut (OMS), i són les partícules en suspensió, especialment les més fines, i l'ozó troposfèric els contaminants més problemàtics per a la salut humana, encara que cada vegada preocupen més els elevats nivells de benzopiré, l'únic contaminant que s'ha incrementat en l'última dècada. Alguns d'estos contaminants, com l'ozó, provoquen també importants problemes a la vegetació i danys sobre l'agricultura i disminueixen el rendiment dels cultius. Itàlia i Espanya destaquen com els dos països europeus més afectats.

Reduir la contaminació de l'aire passa necessàriament per disminuir el trànsit de vehicles amb motor, potenciar el transport públic (en especial l'elèctric) i facilitar els desplaçaments amb bici i a peu. De manera puntual, en moments on es donen pics de pol·lució, algunes ciutats han decretat el trànsit altern de matrícules, la reducció i inclús l'eliminació de les tarifes dels sistemes de lloguer de bicis, i el foment dels programes per a compartir cotxes elèctrics. A l'hora d'anar al treball, a comprar, al cinema... recorda que la teua salut depén en gran manera del mitjà de transport pel qual et decidisques.

Enllaços d'interés

- <http://www.eea.europa.eu/es/pressroom/newsreleases/numerosos-europeos-siguen-expuestos-a>
- <http://www.hablamosdeeuropa.es/prensa/noticias/las-ciudades-de-la-union-europea-siguen-padeciendo-una-nociva-contaminacion-atmosferica>

*****

10

El passat 18 de novembre de 2014, la Fundació Renovables va presentar el document "**Ciutats amb futur**", un full de ruta cap a la sostenibilitat energètica per als municipis espanyols. Este full de ruta arreplega entre les seues propostes als municipis, les emissions zero, l'eficiència energètica, la mobilitat sostenible, la rehabilitació d'edificis, etc.

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

L'objectiu de "Ciutats amb futur" és establir les línies bàsiques d'actuació per a aconseguir ciutats "més sostenibles energèticament, amb major qualitat de vida per a una creixent població urbana i amb menor ús de recursos, en particular energètics, i menys degradació ambiental", però també ciutats "amb emissions zero i energèticament eficients basant-se en fonts d'energia renovables". "Ciutats amb futur" té un caràcter finalista perquè es desenrotlla basant-se en l'objectiu d'aconseguir un nivell d'emissions zero l'any 2050, fent front així al desafiament del Canvi Climàtic.

Com a ciutadans que som, nosaltres també podem fer front al Canvi Climàtic utilitzant de forma més racional l'energia, la producció de la qual per mitjà de la crema de combustibles fòssils és la principal causant de les emissions de CO₂, desplaçant-nos de forma sostenible, participant en la revitalització del nostre barri des de la sostenibilitat i, per descomptat, demandant a totes les forces polítiques un "futur prometedori" basat en l'estalvi, l'eficiència energètica i les fonts energètiques renovables.

Enllaços d'interès

- <http://www.fundacionrenovables.org/2014/11/la-fundacion-renovables-propone-a-los-municipios-espanoles-una-hoja-de-ruta-hacia-la-sostenibilidad-energetica/>
- <http://www.fundacionrenovables.org/wp-content/uploads/2014/11/Ciudades-con-futuro-Documentos-Fundaci%C3%B3n-Renovables-18-11-14.pdf>

*****

9

La Cimera del Clima celebrada a Nova York el passat mes de setembre es va obrir amb un curt, però esperançador documental titulat "Fem del món un lloc millor". Este lema, que representa una digna aspiració per a tots els habitants del planeta, no és una missió impossible, una quimera, sinó una realitat que no podem deixar passar. Tots junts, caminant en la mateixa direcció i exigint als nostres líders que actuen amb valentia i audàcia, podem fer del món eixe lloc millor. El nostre planeta ens ho exigix perquè constituïx l'única llar que tenim.

Enllaços d'interès

- <https://www.youtube.com/watch?v=GY6Zkdsmug>

*****

8

Amb la petjada de carboni es calculen les emissions de tots els gasos d'efecte hivernacle (GEI) associats a organitzacions, esdeveniments, activitats o al cicle de vida d'un producte. L'objectiu és determinar, valorar i comunicar la seua contribució al canvi climàtic i identificar opcions per a la reducció d'emissions. El càlcul fa referència als GEI. Els més comuns són: CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC i SF₆, que contribueixen a l'efecte hivernacle de manera diferent. Amb l'objectiu d'estandarditzar els valors d'emissió de cada un d'estos gasos, la petjada de carboni s'expressa en tones de CO₂ equivalents.

Pots calcular també la teua petjada de carboni, o la de ta casa. En internet trobaràs moltes calculadores senzilles per a fer-ho.

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

El càlcul de la petjada de carboni és essencial en la lluita contra el canvi climàtic, en especial per la seua aplicació als sectors difusos. Els sectors difusos inclouen les activitats generadores de GEI no incloses en l'àmbit d'aplicació de la Llei 1/2005 que regula el règim del comerç de drets d'emissió de GEI a Espanya. Són les emissions procedents dels sectors i activitats següents: mobilitat i transport, urbanisme i vivenda, turisme, agrari, residus, transformació de l'energia i diversificació de combustibles, indústria i gasos fluorats.

El càlcul de la petjada de carboni pot contribuir a:

- Reduir les emissions de GEI.
- Identificar reduccions potencials de consums, costos i altres emissions.
- Donar resposta a la demanda creixent d'informació dels ciutadans.
- Ajudar a complir requisits legals.
- Proporcionar a la gestió de les emissions de CO₂ un valor estratègic dins de l'organització.
- Millorar la imatge de l'organització.

Hi ha diferents mètodes de càlcul, entre els quals el que ha elaborat el CEACV per a comptabilitzar les emissions vinculades a l'activitat que exercix. Pot consultar-se [ací](#). A més, el CEACV gestiona el programa Compromes02 que impulsa i tutoritza el càlcul de la petjada de carboni en entitats de la Comunitat Valenciana.

Enllaços d'interés

- <http://www.ecodes.org/carbonpedia/>
- <http://www.cma.gva.es/web/indice.aspx?nodo=83418&idioma=V>
- [Guia pràctica per al càlcul d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. Oficina Catalana del Canvi Climàtic.](#)

*****

7

La petjada de carboni és una ferramenta utilitzada per a calcular les emissions de tots els gasos d'efecte d'hivernacle (GEI) associats a organitzacions, esdeveniments, activitats o al cicle de vida d'un producte. L'objectiu és determinar, valorar i comunicar la contribució al canvi climàtic d'estes, així com identificar opcions per a la reducció d'emissions. El càlcul fa referència als GEI, i els més comuns són: CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs i SF₆, els quals contribueixen a este efecte hivernacle de manera diferent. Amb l'objecte d'estandarditzar els valors d'emissió de cada un d'estos gasos, la petjada de carboni s'expressa en tones de CO₂ equivalents.

Pots calcular també la teua petjada de carboni personal, o la de la teua vivenda. En internet pots trobar multitud de senzilles calculadores per a això.

El càlcul de la petjada de carboni constituïx una ferramenta essencial en la lluita contra el canvi climàtic, en especial per la seua aplicació als sectors difusos. Els sectors difusos inclouen les activitats generadores de GEI que no es troben incloses dins de l'àmbit d'aplicació de la Llei

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

1/2005 per la qual es regula el règim del comerç de drets d'emissió de GEI a Espanya. Són les emissions procedents dels següents sectors i activitats: mobilitat i transport, urbanisme i vivenda, turisme, agrari, residus, transformació de l'energia i diversificació de combustibles, indústria i gasos fluorats.

El càlcul de la petjada de carboni pot contribuir a:

- Reduir les emissions de GEI.
- Identificar potencials reduccions de consums, costos i altres emissions.
- Donar resposta a una demanda creixent d'informació per part dels ciutadans.
- Ajudar a complir determinats requisits legals.
- Proporcionar a la gestió de les emissions de CO₂ un valor estratègic dins de l'organització.
- Millorar la imatge de l'organització.

Hi ha diferents metodologies per al càlcul, entre les quals destaca l'elaborada pel CEACV per a comptabilitzar les emissions vinculades a l'activitat que exercix. Pot consultar-se ací. A més el CEACV gestiona el programa Compromes02 que impulsa i tutoritza el càlcul de petjada de carboni en entitats de la Comunitat Valenciana.

Enllaços d'interés

- Carbonpedia
- Inventari d'emissions CEACV
- Guia pràctica para el cálculo de emisiones de gases de efecto invernadero. Oficina Catalana del canvi Climàtic

6

*****

Amb motiu de la celebració de la cimera sobre el canvi climàtic (COP 19) a Varsòvia (Polònia), es presenta el 5t Informe del Panel Intergovernamental del Canvi Climàtic (IPCC).

El Grup Intergovernamental sobre Canvi Climàtic, més conegut per les seues sigles en anglés (IPCC), va ser establert per l'Organització Meteorològica Mundial i el Programa de Nacions Unides sobre Medi Ambient a fi **d'avaluar** la informació científica, tècnica i socioeconòmica rellevant per a **la comprensió** del canvi climàtic, els seus impactes potencials i les opcions d'adaptació i mitigació. Les principals conclusions d'este últim informe són:

- **El calfament climàtic és inequívoc** i la majoria dels canvis observats no tenen precedents en períodes de temps que van des de dècades a mil·lennis.
- **El calfament dels oceans protagonitza l'increment d'energia emmagatzemada en el sistema climàtic.**
- **Creix el ritme d'augment del nivell del mar.** Podria pujar entre 26 i 82 cm a finals de segle.
- **La influència humana en el sistema climàtic és clara.**
- **La variació de la temperatura global en superfície a finals del segle XX superarà probablement 1,5°C.**

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

El Govern Valencià disposa des de principis d'any de la nova Estratègia Valenciana davant del Canvi Climàtic 2013-2020, que arreplega les mesures de mitigació i adaptació que s'han de prendre en el marc del nostre territori.

Enllaços d'interés

- <http://www.climatechange2013.org>
- [EVCC 2013-2020](#)

*****

5

Canviar els nostres comportaments en l'àmbit de la vivenda, l'alimentació i la mobilitat pot contribuir substancialment a mitigar el canvi climàtic donant lloc a importants reduccions en les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle. És el que es desprén d'un estudi elaborat en 2012 per encàrrec de la Comissió Europea, que ha analitzat 36 canvis de comportaments en mobilitat, vivenda i climatització, i ha estimat el potencial de cada un d'estos per a reduir les emissions de CO₂. El treball identifica també quins són les principals barreres perquè es donen els canvis en els comportaments analitzats, així com els possibles "efectes rebot" i altres efectes indirectes que podrien produir-se.

Alguns dels canvis analitzats estan en relació amb la calefacció i l'aireig de la vivenda, i potser ara, quan el fred arriba, convé tindre en compte: reduir la temperatura de la calefacció en 1°C o 2°C, regular-la per mitjà d'un programador i ventilar adequadament permetria retallar el consum d'energia destinat a eixe fi amb la consegüent reducció d'emissions de CO₂. L'estudi estima un potencial teòric de reducció de les emissions de CO₂ en l'àmbit de la vivenda a Europa del 23% per a una disminució de temperatura de -2°C en la calefacció, programació de la temperatura en franges horàries i ventilació adequada.

Recorda que xicotets canvis de comportament per part de cada un de nosaltres, contribuïxen a mitigar un dels grans problema ambientals del món actual:

- Ventilar tota la nostra vivenda al mateix temps, obrint bé totes les finestres durant un curt període de temps (poden ser suficients un parell de minuts), provocarà menys pèrdues d'energia que una ventilació intermitent, amb les finestres entreobertes i dilatada en el temps.

Enllaços d'interés:

- http://ec.europa.eu/clima/policies/roadmap/docs/housing_report_en.pdf
- <http://www.magrama.gob.es/es/ceneam/carpeta-informativa-del-ceneam/novedades/calefaccion-ventilacion-viviendas.aspx>

*****

4

Mai fins ara les concentracions de diòxid de carboni en l'atmosfera havien sigut tan elevades des de fa tres milions d'anys, i la tendència actual és a l'augment sostingut de les emissions a escala

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

global.

El projecte “La societat davant del canvi climàtic”, que des de 2008 desenrotlla la Universitat de Santiago de Compostel·la amb el patrocini de la Fundació Mapfre i el suport de l’Oficina Espanyola per al Canvi Climàtic i el CENEAM, mostra clarament que la majoria dels espanyols pareix tindre clar que el canvi climàtic és real, és el resultat de l’activitat humana, és perillós i exigix respostes. En el marc d’este projecte s’han realitzat tres enquestes monogràfiques (fetes en 2008, 2010 i 2012) en què, entre altres coses, s’ha obtingut informació sobre les nostres creences bàsiques en relació amb el tema. En l’enquesta realitzada en 2012 a ciutadans/nes espanyols/les majors de 18 anys, més del 80% dels enquestats creu que els espanyols hauríem de reduir el nivell de consum energètic, hauríem de fomentar l’ús de les tecnologies més eficients i hauríem d’anticipar-nos a les possibles conseqüències del canvi climàtic.

A la pregunta sobre què puc fer jo en l’àmbit domèstic per a reduir les emissions de gasos d’efecte d’hivernacle i contribuir a frenar el canvi climàtic, vos proposem algunes accions que estan en les nostres mans:

- Reduir, recuperar, reparar, reutilitzar, reciclar...
- Ajustar la temperatura de la calefacció i la refrigeració, alhora que aïllem millor les portes i finestres.
- Apagar els llums quan no els necessitem i substituir les peretes incandescentes domèstiques per les anomenades LED.
- Caminar, anar amb bici o utilitzar el transport públic.
- Optar per les escales en compte de prendre l’ascensor.
- Plantar arbres, que a més de capturar i emmagatzemar CO₂ milloren l’hàbitat per a animals i plantes.
- Investigar quina és la teua empremta de carboni, conèixer-la et permetrà decidir una estratègia per a reduir les teues emissions de CO₂.

Enllaços d’interés

http://www.fundacionmapfre.org/fundacion/es_es/prevencion-salud-medio-ambiente/publicaciones-y-estudios/estudios/medio-ambiente/sociedad-espanola-cambio-climatico.jsp

<http://www.un.org/es/climatechange/changes.shtml>

<http://www.cma.gva.es/webdoc/documento.ashx?id=118073>

<http://twenergy.com/calculadora-huella-carbono-co2/crear>

<http://www.ecoavantis.com/analisis/selector.php>

*****

3

Hui, dilluns dia 22 d’abril, té lloc a tot el món el Dia de la Terra, una data que suposa el reconeixement que la Terra i els seus ecosistemes ens proporcionen la vida i el suport durant la nostra existència.

El dia 22 d’abril de 1970 més de 20 milions de nord-americans es van mobilitzar per a augmentar l’escassa consciència sobre la fragilitat del planeta. Dos anys després ha tingut lloc

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

la primera cimera mundial sobre medi ambient: la Conferència d'Estocolm, fita històrica que tracta de sensibilitzar els governs i la societat civil sobre la magnitud dels problemes que afecten el medi ambient en què es desenrotlla la nostra existència. El 1990 es va organitzar a àmbit mundial el Dia de la Terra, on van participar de l'orde de 200 milions de persones. S'observa que cada any se celebra el Dia de la Terra a nombrosos països, l'Assemblea General de les Nacions Unides decidix el 2009 designar el dia 22 d'abril Dia Internacional de la Mare Terra.

Esta celebració ha de fer-nos reflexionar sobre la Terra com a entitat que sustenta la vida, que sustenta tots els sers vius de la naturalesa. La mala gestió de la Terra genera conseqüències perjudicials sobre els recursos naturals i els servicis que ens proporciona i que són essencials per a la nostra vida. El món està responent amb lentitud als danys que la nostra imprudència i negligència estan causant al nostre planeta. Què podem fer cada un de nosaltres per a cuidar la Terra que ens sustenta?

T'invitem que, a casa, al treball i en els moments d'oci, els teus comportaments i les teues accions contribuïsqen a millorar la nostra relació amb el medi ambient i reduir els consums d'aigua i energia. És possible reduir les emissions de CO₂ i frenar, així, el canvi climàtic.

Possiblement serà el moment de recordar les bones pràctiques ambientals respecte a l'aigua, l'energia, els residus, l'agricultura, etc., que t'hem suggerit al llarg d'estos mesos, i intentar convertir-los en hàbits duradors.

A més, segur que a la teua ciutat s'organitzen activitats per a commemorar el Dia de la Terra en el qual pots participar i proposar solucions a favor del medi ambient.

Enllaços d'interés:

- <http://www.un.org/es/events/motherearthday/>
- <http://www.earthday.org/2013/>
- <http://www.natgeo.tv/la/sàvies-que/dia-de-la-terra/>

*****

2

Hui 5 de març celebrem el Dia Mundial de l'Eficiència Energètica, un moment propici per a reflexionar sobre l'ús racional i sostenible de l'energia i actuar en conseqüència.

Com hem comentat altres vegades, els comportaments eficients no consistixen a renunciar a la nostra qualitat de vida, sinó a emprar menys recursos per a això. Com a ciutadans i ciutadanes, podem contribuir a frenar el canvi climàtic reduint el nostre consum energètic.

En l'actualitat també hi ha una etiqueta energètica aplicable als electrodomèstics, als edificis, als vehicles i als pneumàtics.

No oblidés que amb xicotets canvis en els teus hàbits de consum i mobilitat, incorporant elements d'estalvi al teu habitatge o vehicle, etc. pots reduir entre un 20% i un 50 % el teu

Bones pràctiques per a combatre el canvi climàtic

consum actual d'energia. Sense alterar el teu nivell de benestar o, fins i tot, millorant-lo, estes accions suposen un avantatge tant per a la teua butxaca com per al medi ambient.

Enllaços d'interés:

- <http://www.ite.educacion.es/es/inicio/noticias-de-interes/762-5-de-marzo-dia-mundial-de-la-eficiencia-energetica>
- <http://www.idae.es/>
- <http://www.calidadentuvivienda.es>

*****

1

Sempre que tingues ocasió participa en campanyes de reforestació. Les plantes contribuïxen a reduir les emissions de CO2 procedents de les combustions.

Sabem que: si es reduïra la desforestació a la mitat abans del 2030 es podrien evitar danys associats al canvi climàtic gràcies que es reduïrien les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle.

Enllaços d'interés:

- http://www.fundacionentorno.org/Casos-Empresariales/Energia-cambio/Programa_compensacion_voluntaria_emisiones_Seu_Social_Endesa_ENDESA_67.htm
- <http://www.un.org/es/sustainablefuture/about.shtml>